

**WYŻSZA SZKOŁA FILOZOFICZNO - PEDAGOGICZNA
„IGNATIANUM” W KRAKOWIE**

Wydział Pedagogiczny

ANNA MARIA BRUDNIAK

**ZNACZENIE „AKADEMII HOP BĘC”
W ROZWOJU
SPOŁECZNO - EMOCJONALNYM DZIECKA
W WIEKU 2 - 4 LAT**

Praca dyplomowa z zakresu Wychowania przedszkolnego
napisana pod kierunkiem dr Edyty Szyszki

Oświadczam, że przedłożona praca magisterska została napisana przeze mnie samodzielnie. Stwierdzam, że nie zawiera żadnych danych oraz informacji, które zostały pozyskane w sposób niedozwolony i nie stanowiła wcześniej - w całości lub części - podstawy żadnej procedury, związanej z uzyskaniem dyplomów lub tytułów zawodowych wyższych uczelni.

Oświadczam, że przedłożona praca magisterska nie narusza praw autorskich w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 1994 nr 24 poz. 83) z późniejszymi zmianami.

.....
Kraków 2010

Rozdział II

Metodologia badań własnych

2.1. Przedmiot i cel badań

Przedmiotem zainteresowania mojej pracy uczyniłam rozwój dziecka, od 2 do 4 roku życia, w grupie rówieśniczej. Rozwój dziecka, w grupie rówieśniczej obserwowałam w Sali zabaw „Hop Bęc” w Krakowie.

Głównym celem przeprowadzonych badań było znalezienie odpowiedzi na pytanie: Czy „Akademia Hop Bęc”, prowadzona w Sali Zabaw Hop Bęc, pomaga w dobrym i prawidłowym rozwoju społecznym i emocjonalnym dziecku, które w niej uczestniczy? Jakie zmiany w rozwoju społeczno - emocjonalnym zauważyła wychowawczyni grupy od momentu rozpoczęcia edukacji dziecka w „Akademii Hop Bęc”?

2.2. Problemy badawcze

Według J. Pietera problemy badawcze to „pytania, na które szukamy odpowiedzi na drodze badań naukowych.”⁹⁵

Problematyka badawcza niniejszej pracy przedstawia się następująco:

1. Czy uczestnictwo dziecka w „Akademii Hop Bęc” ma istotne znaczenie w jego prawidłowym rozwoju społecznym i emocjonalnym?
2. Czy uczestnictwo dziecka w „Akademii Hop Bęc” sprzyja prawidłowej internalizacji oraz socjalizacji?
3. Jakie zmiany w rozwoju społeczno - emocjonalnym dziecka zauważyła wychowawczyni grupy?

Odpowiedzi na powyższe pytania dostarczą przeprowadzone przeze mnie badania w Sali Zabaw „Hop Bęc”.

⁹⁵ J. Pieter, *Ogólna metodologia pracy naukowej*, Wrocław - Warszawa 1967, s. 67.

2.3. Metody, techniki, narzędzia badawcze

W celu zebrania informacji na temat rozwoju emocjonalno - społecznego poprzez uczestniczenie dziecka w „Akademii Hop Bęc” na terenie „Sali Zabaw Hop Bęc” wybrałam metodę sondażu diagnostycznego.

Według T. Pilcha i T. Wujka sondaż diagnostyczny „jest sposobem gromadzenia wiedzy o cechach strukturalnych i funkcjonalnych oraz dynamice zjawisk społecznych, instytucjonalnie nie zlokalizowanych, a posiadających znaczenie wychowawcze, o opiniach i poglądach zbiorowości, nasilaniu się i kierunkach rozwoju tych zjawisk na podstawie badania dobranej grupy reprezentującej populację generalną, w której badane zjawisko występuje.”⁹⁶ Do badań sondażowych zaliczamy obserwację, wywiad i inne.

W. Okoń pisze, iż w pedagogice obserwacja nazywamy „planowe i systematyczne gromadzenie danych poprzez spostrzeganie przez jakiegoś badacza czynności dydaktyczno - wychowawczych nauczycieli i uczniów oraz skutków tych czynności.”⁹⁷

Według T. Pilcha obserwacją nazywamy „czynność badawczą, która polega na gromadzeniu danych drogą postrzeżeń.”⁹⁸

Narzędziem techniki obserwacji jest arkusz obserwacyjny. Pilch pisze, iż arkusz obserwacyjny to „wcześniej przygotowany kwestionariusz z wytypowanymi wszystkimi zagadnieniami, które objąć ma obserwacja. W odpowiednich rubrykach, pod określonym zagadnieniem notujemy wszelkie spostrzeżone fakty, zdarzenia i okoliczności mające związek z danym zagadnieniem.”⁹⁹ Arkusz obserwacji zamieszczam w aneksie.

Mówiąc o wywiadzie, Z. Korzystek miał na myśli „rozmowę prowadzoną z osobą badaną, w toku której uzyskiwane są odpowiedzi na określone pytania.”¹⁰⁰

⁹⁶ T. Pilch, T. Wujek, *Metody i techniki badań w pedagogice*, w: *Pedagogika*, red. M. Godlewski, S. Krawcewicz, T. Wujek, Warszawa 1974, s. 64.

⁹⁷ W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1975, s.198.

⁹⁸ T. Pilch, *Metodologia pedagogicznych badań środowiskowych*, Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk 1971, s. 82.

⁹⁹ Tamże, s. 85.

¹⁰⁰ Z. Korzystek, *Uwarunkowania, założenia i metody badań pedagogicznych*, Warszawa 1977, s. 127.

T. Pilch dodaje, iż rozmowa ta musi przebiegać zgodnie z wcześniej opracowanymi dyspozycjami.¹⁰¹

2.4. Organizacja i czas przeprowadzonych badań

Badania do pracy zostały przeprowadzone w Sali Zabaw „Hop Bęc” przy ul. Słomianej 17 w Krakowie.

Organizację badań rozpoczęłam we wrześniu 2009 roku. Pierwsze zajęcia „Akademii Hop Bęc”, po przerwie wakacyjnej, odbyły się 31.08.09 r. Miały one na celu zapoznanie dzieci z nowym miejscem, otoczeniem oraz z Panią prowadzącymi zajęcia. Obserwacja została przeprowadzona w trzech terminach: 30.09.2009 r., 29.01.2010 r. oraz 31.05.2010 r. Pierwsza obserwacja dostarczyła wielu istotnych informacji na temat dziecka, jego zachowań oraz uczuć. Kolejne obserwacje ukazywać będą zmiany w rozwoju społeczno - emocjonalnym dziecka.

Przeprowadziłam również wywiad z Panią koordynującymi zajęcia, który miał na celu usystematyzowanie dotychczas zdobytych informacji na temat każdego dziecka, które uczestniczyło w „Akademii Hop Bęc”.

2.5. Charakterystyka miejsca przeprowadzonych badań - „Sali Zabaw Hop Bęc”

Sala Zabaw „Hop Bęc” powstała w listopadzie 2006 roku. Impulsem do zorganizowania zajęć, zwanych „Akademią Hop Bęc”, był fakt braku oferty zajęć ogólnorozwojowych dla dwu - trzylatków.

Zadaniem żłobka jest zapewnić opiekę dziecku, podczas gdy rodzic idzie do pracy. Brak tu zajęć, które kładłyby nacisk na rozwój dziecka. Dziecko nie jest jeszcze na tyle samodzielne aby uczęszczać do przedszkola.

Potrzeba ruchu, kontaktu z rówieśnikami, ciekawość dziecka jest w tym wieku ogromna. Jeżeli dziecko przebywa w domu z osobami dorosłymi i nie posiada rodzeństwa, starszego bądź młodszego, bardzo trudno będzie mu się odnaleźć w przedszkolu i grupie rówieśniczej. Jedynym miejscem spotkań z rówieśnikami jest plac zabaw. Jednak kontakt dziecka z rówieśnikami na placu zabaw jest krótki i często

¹⁰¹ Zob. T. Pilch, T. Wujek, *Metody...*, dz. cyt., s. 69.

ograniczony, nieregularny i zależny od pogody oraz od czasu opiekuna. Uczestnictwo w zajęciach „Akademii Hop Bęc” daje dziecku szansę na wspólną zabawę z rówieśnikami niezależnie od pogody i od czasu opiekuna, bowiem dziecko może zostać samo pod opieką wykwalifikowanych Pań. Jeżeli dziecko nie czuje się bezpieczne lub nie zaaklimatyzowało się to uczestniczy w zajęciach razem z opiekunem. Sala Zabaw jest nie tylko atrakcyjnym miejscem dla dzieci, ale również dla ich opiekunów. Znajduje się tu kącik prasowy oraz kawiarenka. Podczas, kiedy dzieciom czas upływa na zabawie z rówieśnikami, rodzice odpoczywają i relaksują się czytając gazetę. Poza tym Sala Zabaw jest idealnym miejscem na rozmowę z innymi rodzicami. Często zdarza się, iż dziecko samo wychodzi z inicjatywą zostania tylko z rówieśnikami i Panią.

„Akademia Hop Bęc” od początku istnienia cieszyła się wielkim zainteresowaniem ze strony rodziców i dzieci. Początkowo zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu, obecnie zajęcia odbywają się trzy razy w tygodniu: w poniedziałki, środy i piątki. Do dyspozycji dzieci jest wewnętrzny plac zabaw, na który składa się: suchy basen z piłeczkami, zjeżdżalnia "tuba", magiel z wałków, "zębiska" z gąbki, tor przeszkód, dodatkowy basen z piłeczkami, mini dżungla i bujaki. Zarówno plac zabaw jak i całe miejsce przygotowane jest tak, aby dzieci miło i przyjemnie spędzały tu czas.

Rys. 1 Zabawy grupowe podczas zajęć w "Akademii Hop Bęc".

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 2 Zabawa choinkowa – konkurs jedzenia ciastek.

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 3 Spotkanie z Mikołajem podczas zajęć „Akademii Hop Bęc”.

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 4 „Hop Bęc” czyta dzieciom.

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 5 Zabawy grupowe na wewnętrznym placu zabaw Sali Zabaw „Hop Bęc”.

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach „Akademii Hop Bęc” prowadzone są różne zajęcia:

- 1) zabawy integracyjne,
- 2) zajęcia ogólnorozwojowe,
- 3) gimnastyczne,
- 4) muzyczno - ruchowe,
- 5) zajęcia plastyczne,
- 6) zajęcia rytmiczne,
- 7) zabawy logopedyczne,
- 8) zabawy na wewnętrznym placu zabaw,
- 9) relaksacja dzieci.

Zajęcia te odbywają się w godzinach popołudniowych (od 10.00 do 13.00). Rytm dnia w „Akademii Hop Bęc” jest podobny do rytmu dnia w przedszkolu. Dziecko uczęszczając na zajęcia do „Akademii” zapoznaje się, aklimatyzuje i przyzwyczaja się do pewnego, stałego rytmu przedszkolnego. W „Akademii”, podobnie jak w przedszkolu, organizowane są imprezy okolicznościowe: Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy i Taty, spotkanie ze Św. Mikołajem, zabawa andrzejkowa, zabawa karnawałowa itp.

Głównym celem „Akademii Hop Bęc” jest wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka poprzez zajęcia, które:

- a) wspierają rozwój emocjonalny dziecka,
- b) kształtują samodzielność i odwagę dziecka,
- c) dostarczają nowych doświadczeń dziecku,
- d) uczą,
- e) rozwijają wyobraźnię dziecka,
- f) przygotowują do dalszej edukacji.

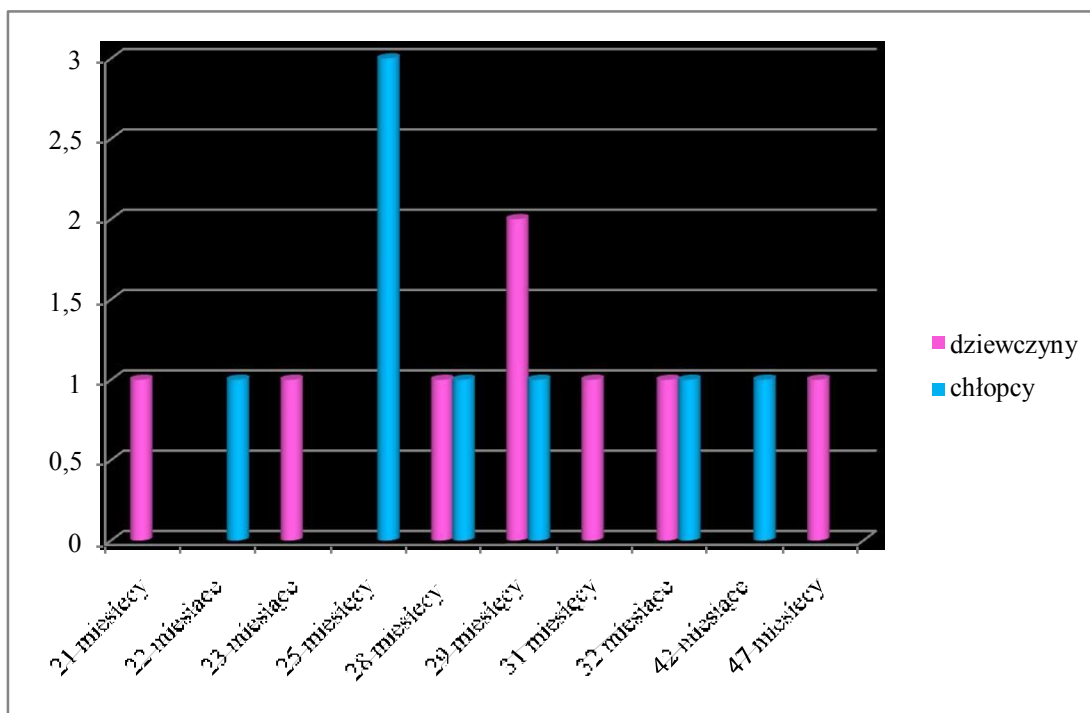
2.6. Charakterystyka badanej grupy

Badaniami objęłam szesnastoosobową grupę dzieci, które uczęszczały, od września na „Akademie Hop Bęc”. Grupa liczyła 8 dziewcząt i 8 chłopców.

Wiek badanych respondentów

Na diagramie nr 1 przedstawiłam wiek i płeć badanych respondentów. Jak wynika z diagramu wiek dzieci jest zróżnicowany. Najmłodsza uczestniczka, rozpoczynając zajęcia we wrześniu, miała 21 miesięcy a najstarsza 47 miesięcy. Najmłodszy uczestnik zajęć miał 22 miesiące a najstarszy 42 miesiące. W grupie tej odnajdujemy dzieci tej samej płci, w tym samym wieku: trzech chłopców w wieku 25 miesięcy oraz dwie dziewczyny w wieku 29 miesięcy. Odnajdujemy również rówieśników mieszanej płci w wieku: 28 miesięcy, 29 miesięcy i 32 miesiące. Zarówno na mieszane jak i na jednopłciowe grupy rówieśnicze zwrócę szczególną uwagę.

Diagram 1: Wiek i płeć badanych respondentów (N=16).

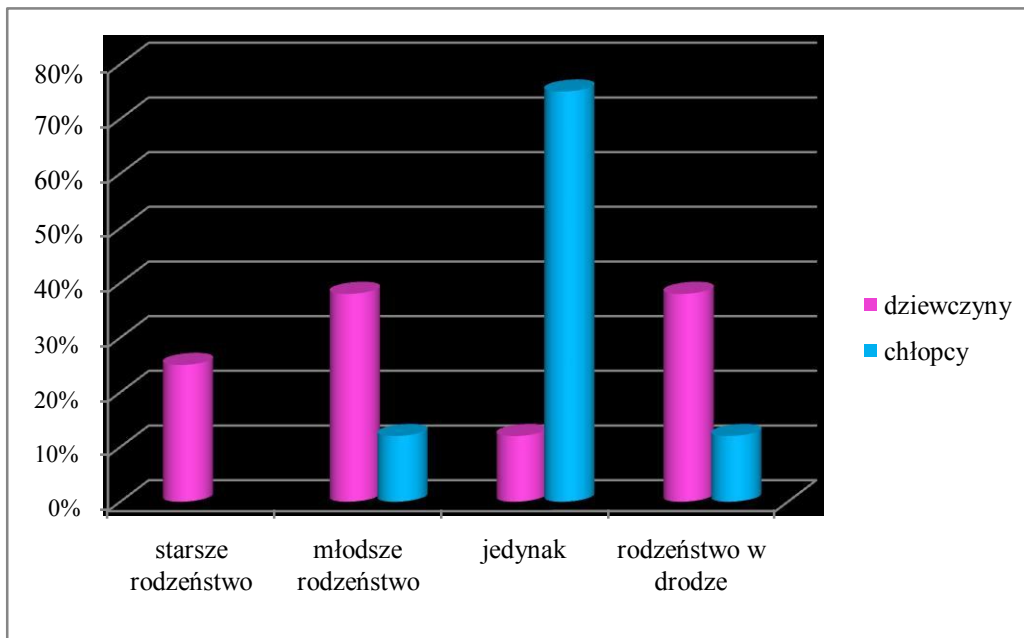
Źródło: Opracowanie własne.

Rodzeństwo badanych respondentów

Diagram nr 2 ilustruje nam fakt posiadania rodzeństwa. Starsze rodzeństwo posiada dwie respondentki. Jedna respondentka posiada zarówno młodszego jak i starszego rodzeństwo. Zarówno trzy dziewczyny jak i jeden chłopiec posiadają młodszego rodzeństwo. Jedynakiem jest aż sześciu chłopców i jedna dziewczyna. Czworo dzieci, w

tym jeden chłopiec spodziewają się w najbliższym czasie rodzeństwa. Szczególną uwagę zwróć na jedynaków oraz na dzieci spodziewające się rodzeństwa.

Diagram 2: Rodzeństwo uczestników „Akademii Hop Bęc”.

Źródło: Opracowanie własne.

Pochodzenie badanej grupy

Wśród dziewcząt, jedna była narodowości amerykańskiej. Początkowo porozumiewała się językiem angielskim, jednak szybko zaczęła mówić po polsku. Na jednych z pierwszych zajęć trzymała się na dystans zarówno od grupy jak i od dorosłych. Z czasem jednak zaaklimatyzowała się w grupie rówieśniczej. Ciekawym zjawiskiem był fakt, iż dzieci wiedziały o tym że koleżanka nie rozumie tego co one mówią jednak wytrwale tłumaczyły jej zarówno zabawy jak i polecenia. Chętnie zapraszały ją do zabaw tematycznych. Podczas wspólnej zabawy następowała wymiana słów. Zaskakującym faktem była szybkość i trwałość uczenia się polskich słów u anglojęzycznej dziewczynki jak i angielskich słów u polskojęzycznych dzieci. Wśród chłopców wszyscy byli narodowości polskiej.

Rozdział III

Analiza badań własnych dotycząca rozwoju społeczno – emocjonalnego dzieci uczestniczących w zajęciach „Akademii Hop Bęc”

Nie wszystkie dzieci uczęszczające na „Akademię Hop Bęc” potrafiły 30.09.2009 roku pokonać reakcje lękowe. Diagram nr 3 ilustruje jak dziecko radziło sobie z pokonywaniem reakcji lękowych. Trzy dziewczyny i dwóch chłopców radziło sobie z reakcjami lękowymi. Większość badanej grupy, jednaście osób, jednak nie potrafiła jeszcze pokonać reakcji lękowych.

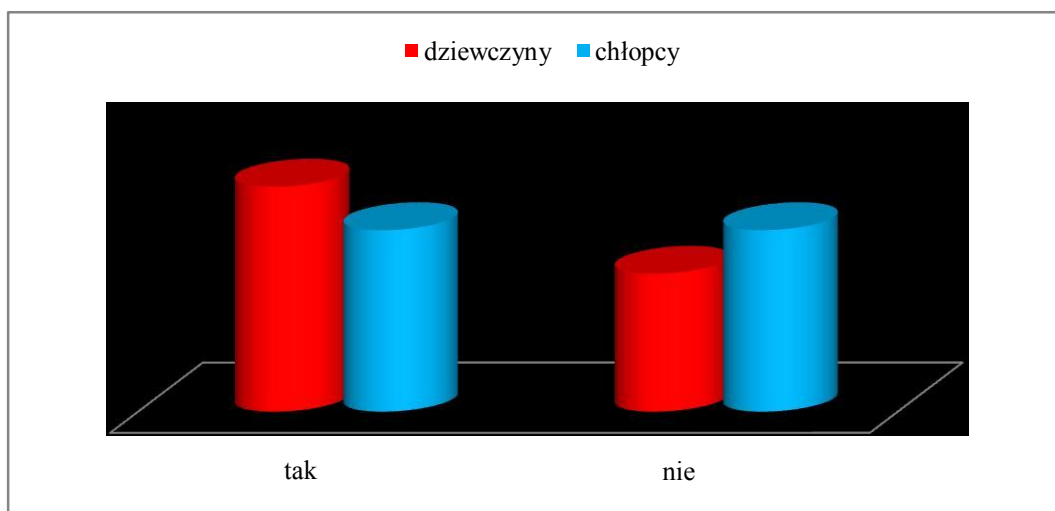
Diagram 3: Reakcje lękowe dzieci uczęszczających na zajęcia „Akademii Hop Bęc” (30.09.2009).

Źródło: Opracowanie własne.

Po czterech miesiącach, od pierwszej obserwacji, reakcje lękowe u dzieci, uczęszczających na zajęcia „Akademii Hop Bęc” uległy zmianie. Pięć dziewcząt (o dwie więcej niż 30.09.09) i czterech chłopców (o dwóch więcej niż 30.09.09) potrafiło opanować swoje reakcje lękowe. Nadal ten problem pojawiał się u trzech dziewcząt oraz u połowy chłopców.

Diagram 4: Reakcje lękowe dzieci uczęszczających na zajęcia „Akademii Hop Bęc” (29.01.2010).

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki majowej, trzeciej obserwacji są bardzo obiecujące. U jednego chłopca nadal pojawiają się reakcje lękowe. Wszystkie dziewczęta opanowały swoje reakcje lękowe. Warto zaznaczyć jest fakt, iż spośród szesnastoosobowej grupy dzieci tylko dwoje pozostaje na zajęciach z opiekunem. Jednak nie wynika to z lęku czy obawy zostania samemu ale z wygody opiekunów, którzy mogą się zrelaksować, poczytać lub porozmawiać z innymi dorosłymi podczas gdy ich dziecko uczestniczy w zajęciach.

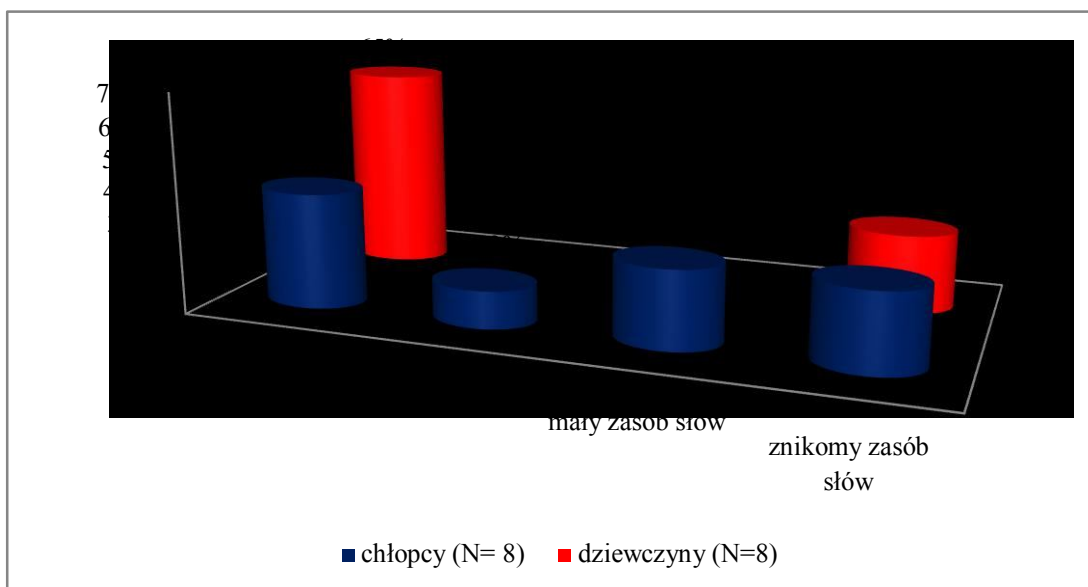
Diagram 5: Reakcje lękowe dzieci uczęszczających na zajęcia „Akademii Hop Bęc” (31.05.2010).

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższy diagram przedstawia zakres kompetencji językowych dzieci, które zaczęły uczestniczyć w zajęciach „Akademii Hop Bęc”. Zakres kompetencji został podzielony na: duży, średni, mały i znikomy. Jak wynika z danych pięć dziewcząt, rozpoczynając swą edukację, miało duży zasób słów. Trzech chłopców również miało duży zasób słów. Jeden chłopiec posiadał średni zasób słownictwa. Mały zasób słów miało dwóch chłopców. Zarówno dwie dziewczyny jak i dwóch chłopców rozpoczynając „Akademie Hop Bęc” posiadało znikomy zasób słów.

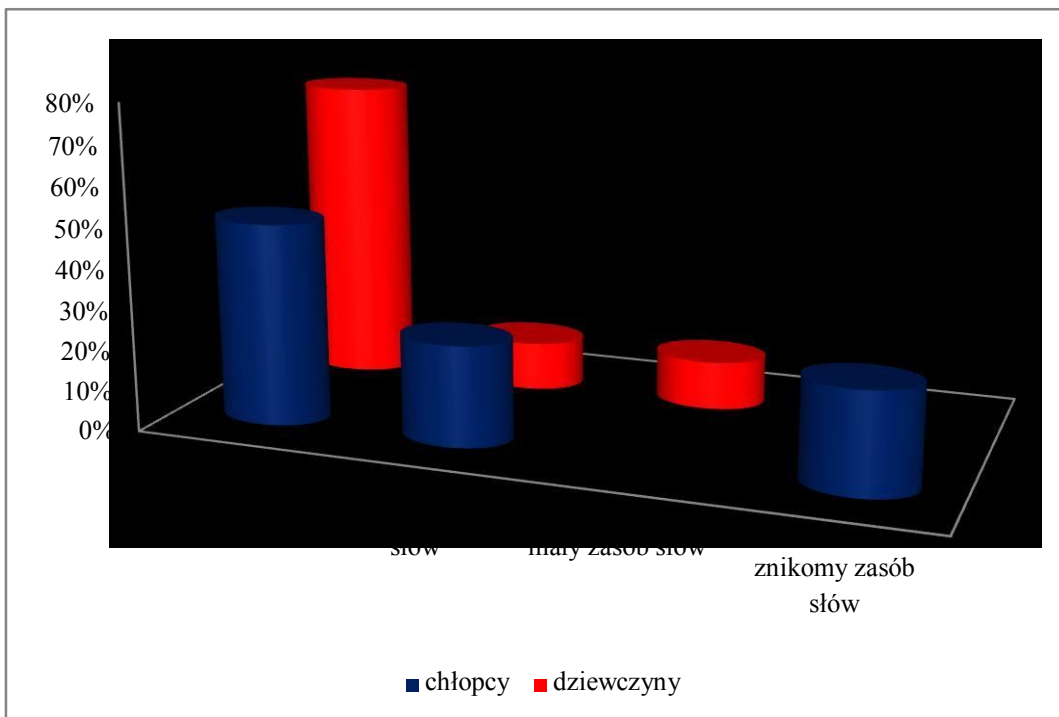
Diagram 6: Zasób słownictwa dzieci uczęszczających na „Akademię Hop Bęc” (30.09.2009).

Źródło: Opracowanie własne.

Diagram nr 7 ilustruje zmiany w zasobie słownictwa dzieci, które uczęszczały na „Akademię Hop Bęc” cztery miesiące. Z poniższych danych wynika, że każde z dzieci zdobyło większy zasób słownictwa. Problem pojawił się u dwóch chłopców, u których nie zaobserwowano rozwoju w mowie. Prawdopodobnie chłopcy mają opóźniony rozwój mowy i konieczna będzie konsultacja ze specjalistami.

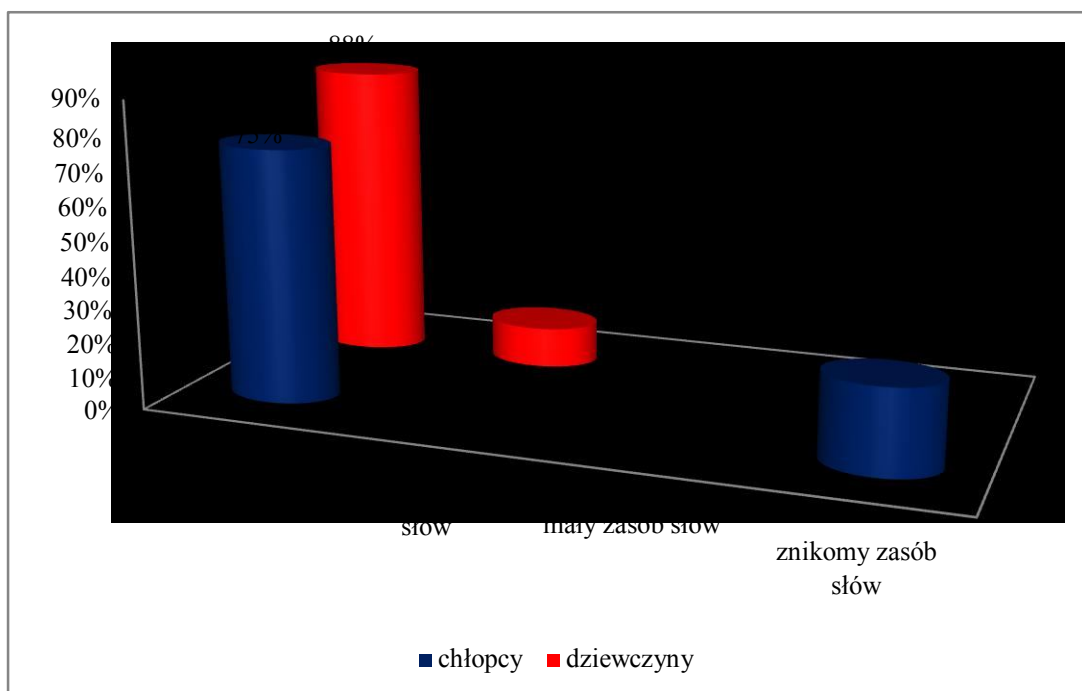
Diagram 7: Zasób słownictwa dzieci uczęszczających na „Akademię Hop Bęc” (29.01.2010).

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki trzeciego okresu obserwacyjnego przedstawiam w diagramie nr 6. Jak wynika z danych, dzieci wzbogaciły swój zasób słów i potrafią się już komunikować werbalnie. Dziewczeta osiągnęły lepsze wyniki aniżeli chłopcy. Największe postępy widoczne są u dwóch dziewcząt i trzech chłopców, którzy rozpoczynając uczestnictwo w „Akademii” posiadali znikomy lub mały zasób słów, a kończąc zajęcia posiadają duży lub średni zasób słów.

Diagram 8: Zasób słownictwa dzieci uczęszczających na „Akademię Hop Bęc” (31.05.2010).

Źródło: Opracowanie własne.

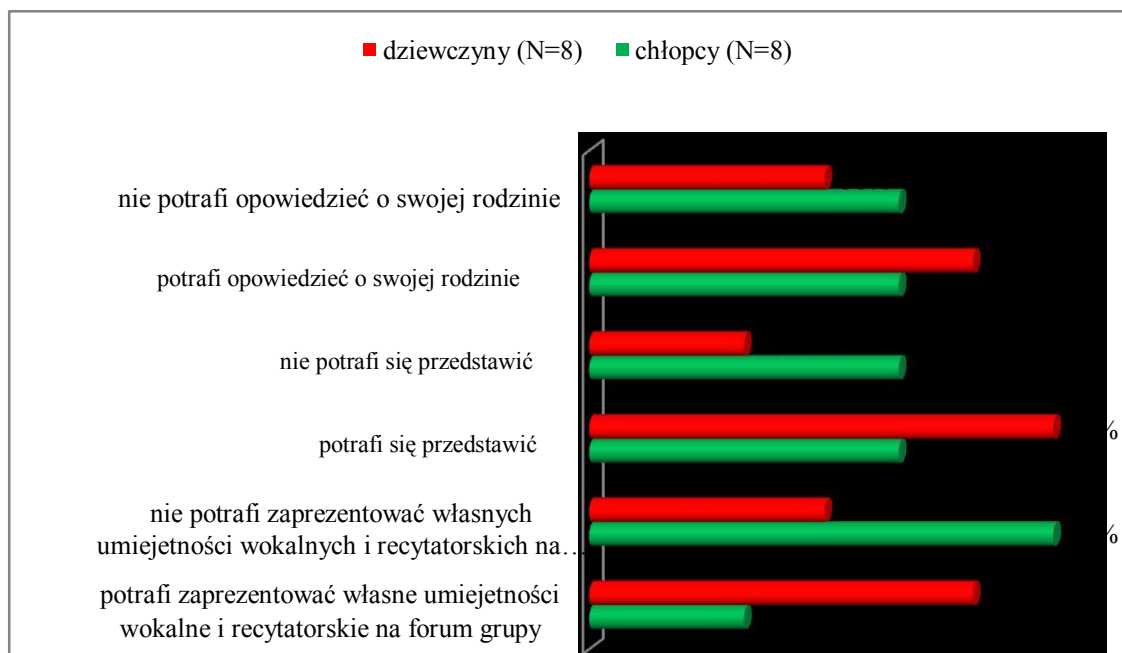
Kolejnym elementem obserwacji rozwoju społeczno - emocjonalnego były kompetencje językowe dziecka. Do kompetencji językowych zaliczyłam: prezentowanie umiejętności wokalnych i recytatorskich, umiejętność przedstawienia się oraz umiejętność opowiedzenia o swojej rodzinie. Jak wynika z poniższego diagramu, z spośród szesnastu dzieci tylko dwóch chłopców i pięć dziewcząt potrafi zaprezentować swoje umiejętności wokalne i recytatorskie na forum grupy. Problemy z zaprezentowaniem swoich umiejętności recytatorskich i wokalnych pojawiły się u trzech dziewcząt i sześciu chłopców.

Lepiej prezentują się wyniki dotyczące umiejętności przedstawienia się. Spośród szesnastu dzieci połowa chłopców i sześć dziewcząt potrafiło się przedstawić imieniem i nazwiskiem. Trudności z przedstawieniem się ma czterech chłopców i dwie dziewczyny.

O swojej rodzinie potrafi opowiedzieć czterech chłopców i pięć dziewcząt. Trudności w opowiadaniu o swojej rodzinie mają trzy dziewczyny i czterech chłopców.

Reasumując, dzieci, które mają duży lub średni zasób słownictwa potrafią zaprezentować swoje umiejętności wokalne lub recytatorskie oraz opowiedzieć o sobie i swojej rodzinie. Dziewczyny zdecydowanie lepiej radzą sobie z kompetencjami językowymi aniżeli chłopcy.

Diagram 9: Kompetencje językowe dzieci uczęszczających na „Akademię Hop Bęc” (30.09.2009).

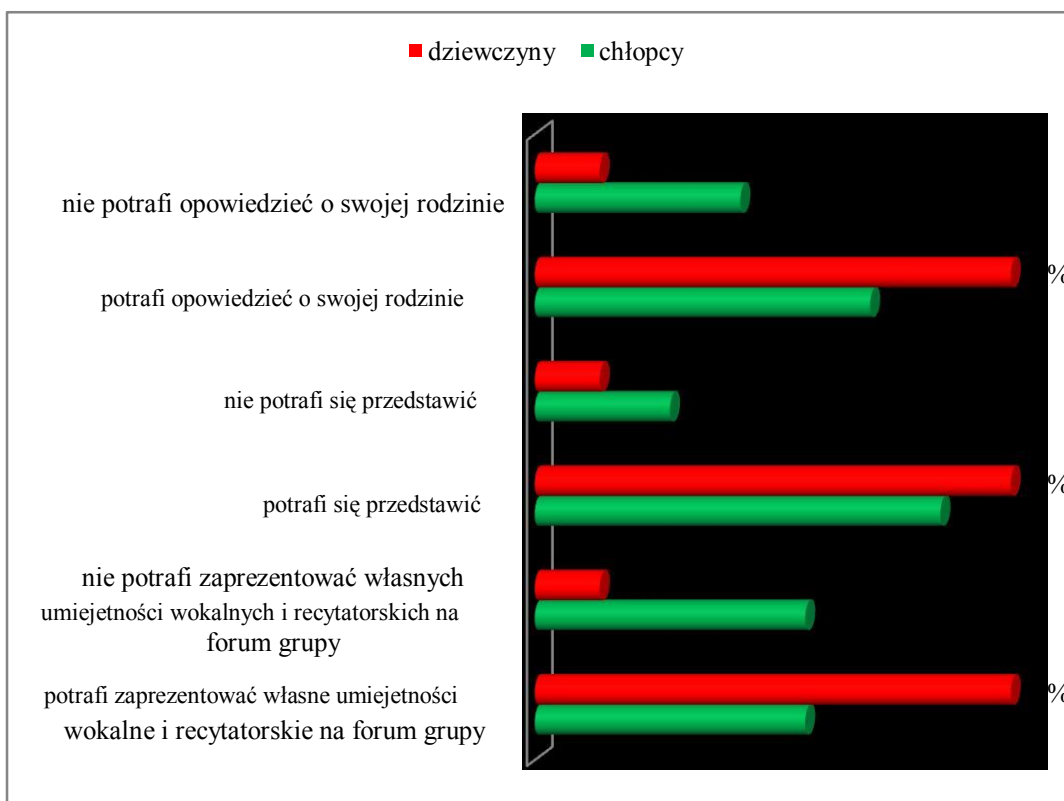
Źródło: Opracowanie własne.

Po upływie czterech miesięcy uczęszczania na „Akademię Hop Bęc” kompetencje językowe dzieci uległy rozwojowi. Dzieci przełamały wstyd i wszelkie opory przed grupą. Własne umiejętności wokalne i recytatorskie chętnie przedstawiało siedem dziewcząt i czterech chłopców. Troje dzieci nie chciało śpiewać lub recytować na forum grupy.

Umiejętność przedstawienia się, od czasu pierwszej obserwacji, nabyła jedna dziewczyna i dwóch chłopców. Troje dzieci nie potrafi się przedstawić, jest to związane z małym zasobem słownictwa oraz kompetencji językowych.

O swojej rodzinie opowiada siedem dziewcząt i pięciu chłopców. Czworo dzieci nie potrafi jeszcze opowiedzieć o swojej rodzinie. W przypadku dziewczyny i dwóch chłopców jest to związane z małym zasobem słownictwa oraz kompetencji językowych.

Diagram 10: Kompetencje językowe dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc” (29.01.2010).

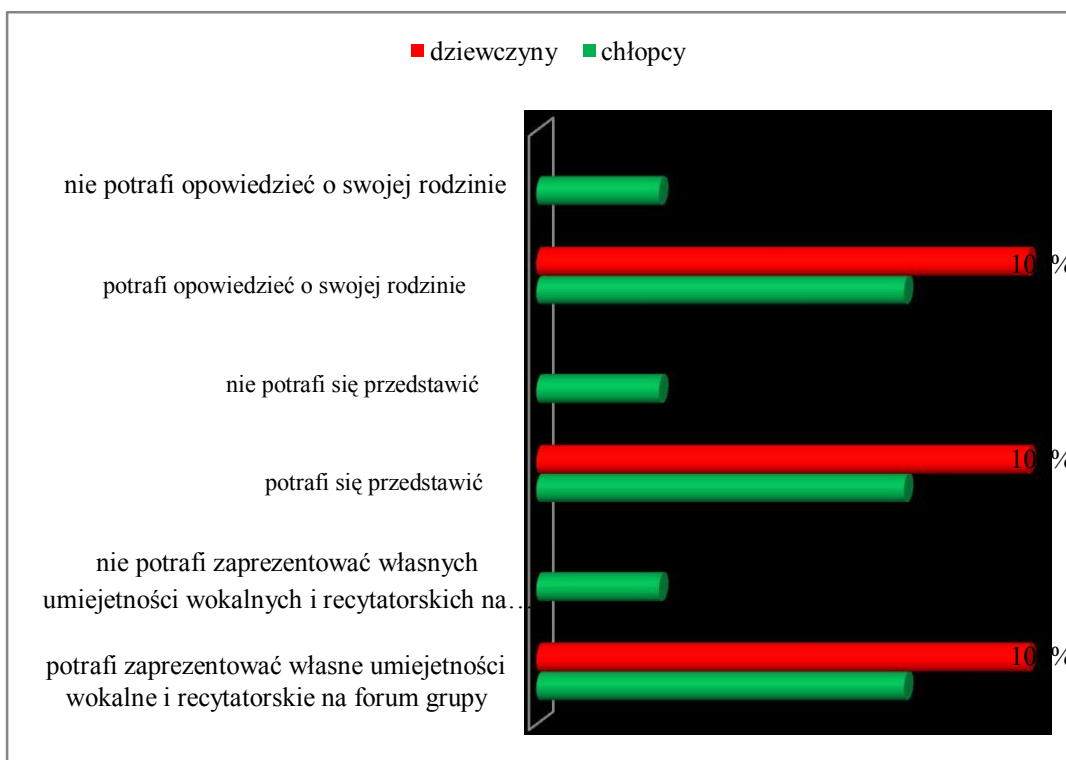

Źródło: Opracowanie własne.

Trzeci czasookres obserwacji rozwoju kompetencji językowych dzieci uczęszczających na zajęcia „Akademii Hop Bęc” ilustruje diagram nr 8. Dane zamieszczone poniżej są satysfakcjonujące. Spośród szesnastoosobowej grupy tylko dwóch chłopców ma problemy z przedstawieniem się, opowiedzeniem o swojej rodzinie czy zaprezentowaniem umiejętności wokalnych lub recytatorskich. Chłopcy znajdują się już pod kontrolą specjalistów.

Reasumując, zaczynając obserwację, zakres kompetencji językowych dzieci uczęszczających na zajęcia był przeciętny. Obecnie dzieci chętnie śpiewają i recytują na forum grupy. Opowiadając o członkach rodziny używają wielu rzeczowników. Potrafią przedstawić się z imienia i nazwiska oraz powiedzieć gdzie mieszkają.

Diagram 11: Kompetencje językowe dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc” (31.05.2010).

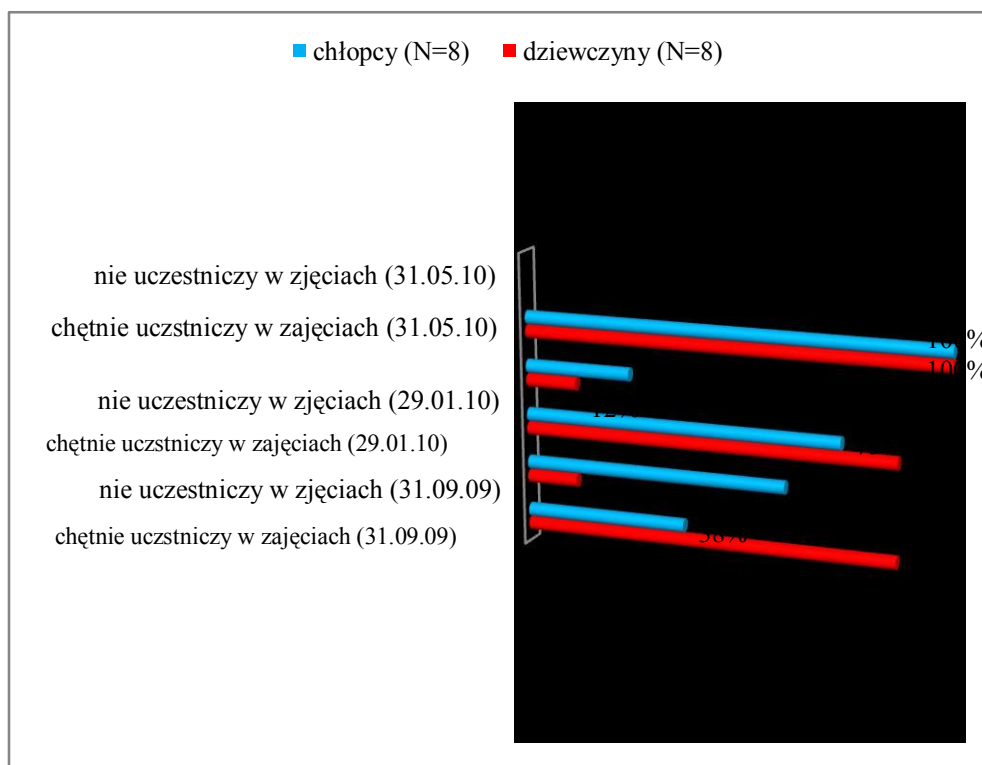
Źródło: Opracowanie własne.

W pierwszym miesiącu trwania „Akademii Hop Bęc” zaobserwowano, że nie wszystkie dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach. Diagram nr 9 przedstawia zmiany chęci uczestnictwa dziecka w zajęciach na przestrzeni dziewięciu miesięcy. Dziewczęta chętniej brały udział w zajęciach zorganizowanych aniżeli chłopcy. Aż siedem dziewcząt i tylko trzech chłopców brało udział w zajęciach zorganizowanych. Nie uczestniczyło w zajęciach pięciu chłopców i jedna dziewczyna. Ciekawym zjawiskiem było, iż osoby niebiorące udziału w zajęciach zorganizowanych, siedząc z boku obserwowały grupę dzieci, które chętnie uczestniczyły w zajęciach.

Dane drugiego czasookresu obserwacji ukazują ogromne zmiany chęci dziecka w uczestniczeniu w zajęciach zorganizowanych. Tylko troje dzieci nie brało udziału w zajęciach zorganizowanych.

Zaś dane trzeciego czasookresu obserwacji ukazują, że badana grupa stała się zorganizowana i chętnie uczestniczyła w zajęciach zorganizowanych. Wszystkie dzieci brały czynny udział w zajęciach zorganizowanych, nie ma już biernych obserwatorów.

Diagram 12: Uczestnictwo w zajęciach „Akademii Hop Bęc” (30.09.2009).

Źródło: Opracowanie własne.

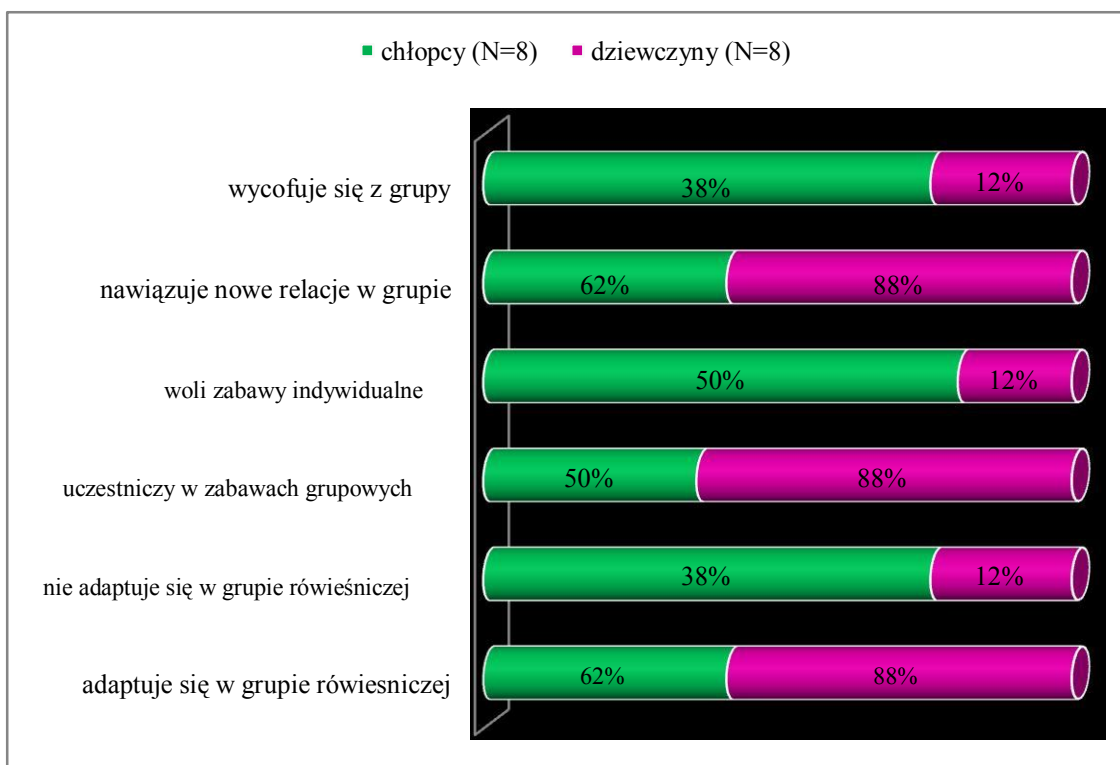
Do obserwacji rozwoju społeczno - emocjonalnego zaliczyłam adaptację dziecka w grupie rówieśniczej. Do adaptacji zaliczyłam nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami oraz zabawy integracyjne, w grupie. Proces adaptacji dzieci w grupie rówieśniczej przedstawiam w diagramie nr 10.

Spośród szesnastoosobowej grupy badanych dzieci pięciu chłopców i siedem dziewcząt chętnie nawiązywało nowe relacje w grupie rówieśniczej. Zaobserwowano wycofanie się z grupy rówieśniczej oraz z kontaktów trzech chłopców i jednej dziewczyny.

Chęć uczestnictwa w zabawach z rówieśnikami zaobserwowano u siedmiu dziewcząt i czterech chłopców. Zabawy indywidualne wybrało czterech chłopców i jedna dziewczyna.

W grupie nie adaptowało się aż trzech chłopców i jedna dziewczyna. Pozostała część grupy nawiązała relacje i zaadoptowała się w grupie rówieśniczej. Zaczynają uwidaczniać się pierwsze dziecięce przyjaźnie.

Diagram 13: Adaptacja dziecka w grupie rówieśniczej (30.09.2009).

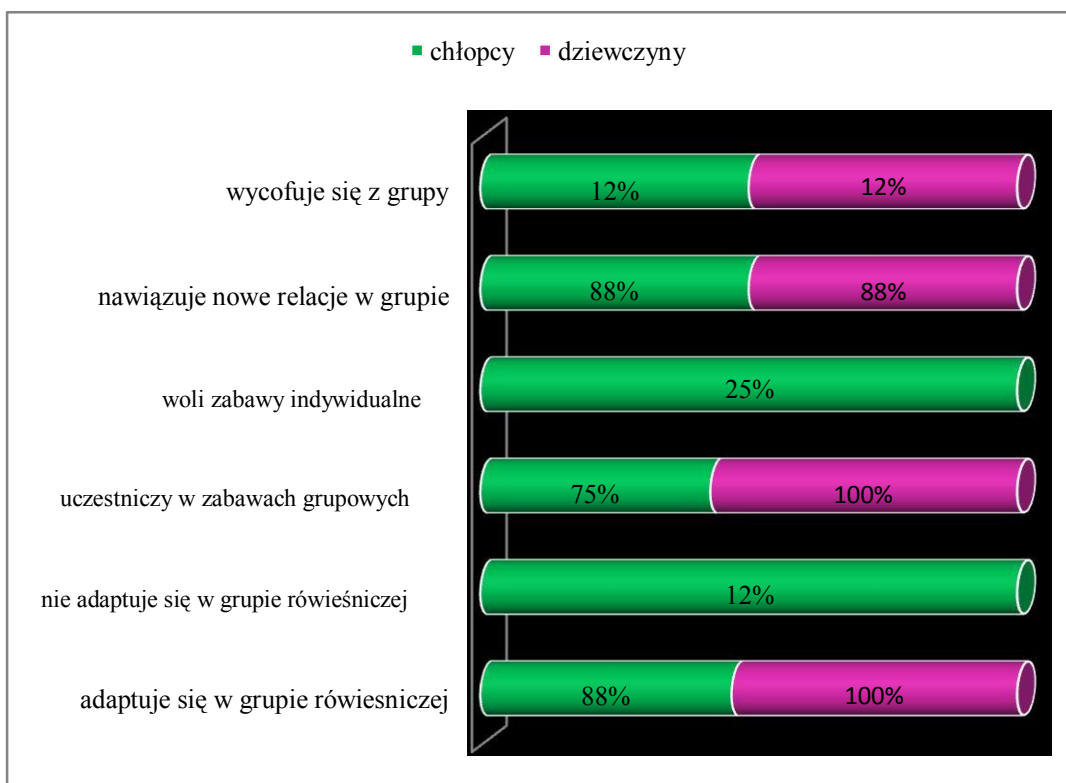

Źródło: Opracowanie własne.

Po czterech miesiącach uczestnictwa w zajęciach „Akademii Hop Bęc” prawie cała grupa dzieci zaadaptowała się. W grupie rówieśniczej nie mógł się odnaleźć jeden chłopiec. Interesującym był fakt, iż chłopiec ten nie chciał się witać i bawić z innymi dziećmi, nie uczestniczył w zajęciach zorganizowanych, obserwował z boku rówieśników, natomiast chętnie uczestniczył we wspólnym śniadaniu.

Wśród szesnastoosobowej grupy dwóch chłopców wybrało zabawy indywidualne aniżeli grupowe. U dwójki dzieci zaobserwowano wycofywanie się z grupy. Spośród szesnastu czternaścioro dzieci chętnie nawiązywało nowe relacje. Zaobserwowano również trwałe przyjaźnie, lidera grupy wśród dziewcząt i chłopców oraz pierwsze dziecięce zauroczenia.

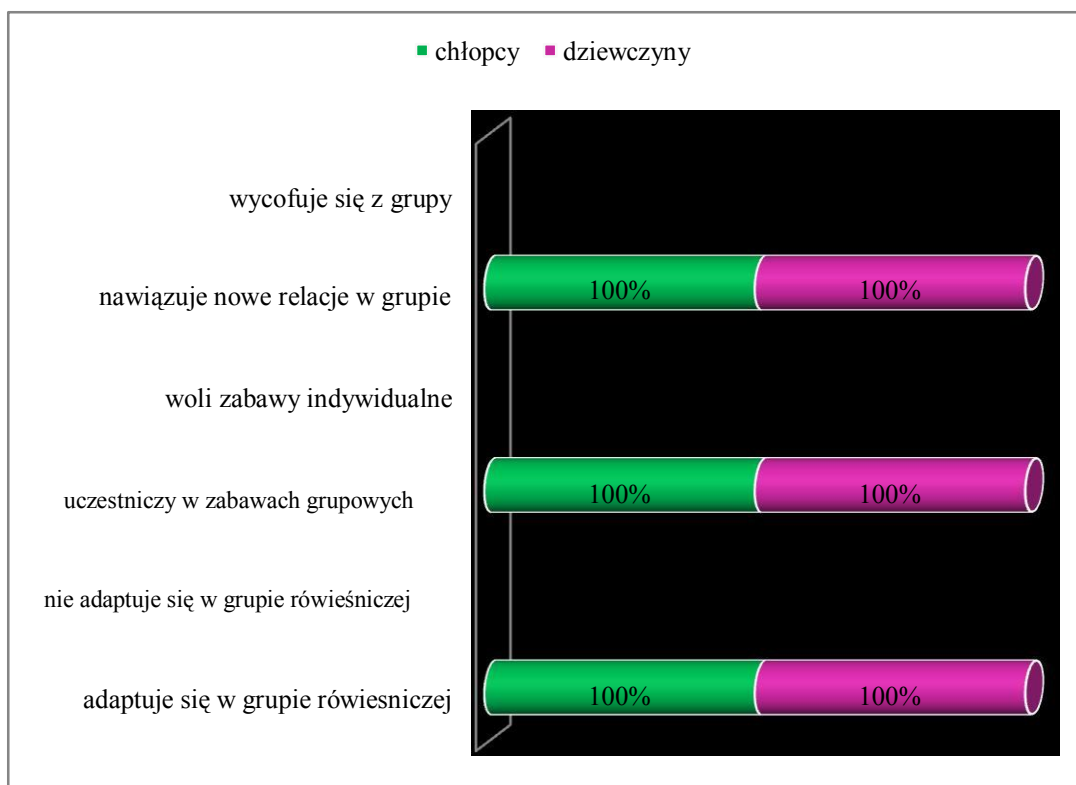
Diagram 14: Adaptacja dziecka w grupie rówieśniczej (29.01.10).

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki trzeciego czasookresu obserwacji dowodzą, iż grupa rówieśnicza stała się homogeniczna. Dzieci świetnie funkcjonują i dobrze się czują w tej grupie. Chętnie uczestniczą w zabawach grupowych. Wszystkim udało się nawiązać relację „każdy z każdym”. Zaobserwowano również wpływ grupy rówieśniczej na jednostkę. Uwidoczniła się silna więź łącząca wszystkich członków owej grupy rówieśniczej oraz rywalizacja, przodownictwo, podporządkowanie i współpraca. Stopień solidarności grupowej jest bardzo wysoki.

Diagram 15 Adaptacja dziecka w grupie rówieśniczej (31.05.2010).

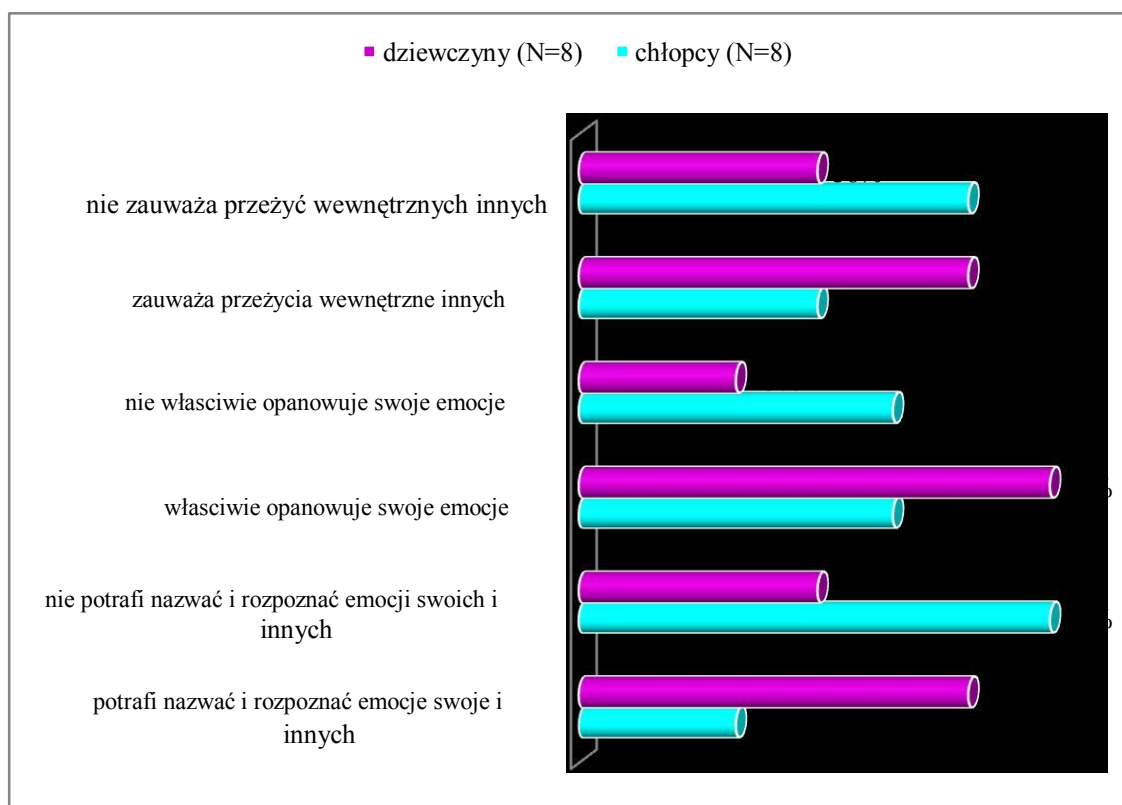
Źródło: Opracowanie własne.

Poziom rozwoju reakcji emocjonalnych dzieci, które zaczęły uczęszczać na „Akademię Hop Bęc” przedstawia diagram nr 12. Do rozwoju emocjonalnego zaliczyłam: umiejętność rozpoznawania i nazywania emocji swoich i innych, właściwe opanowanie swoich emocji, dostrzeganie przeżywanych emocji u innych osób. Dziewczęta osiągnęły lepsze wyniki niż chłopcy. Pięć dziewcząt i dwóch chłopców potrafi nazwać i rozpoznać emocje swoje i innych osób. Tej umiejętności nie opanowało jeszcze sześciu chłopców i trzy dziewczyny.

Spośród szesnastu badanych dzieci właściwie opanowuje swoje emocje czterech chłopców i sześć dziewcząt. Kłopoty z opanowaniem swoich emocji ma dwie dziewczyny i czterech chłopców.

Dziewczęta również lepiej dostrzegają przeżycia wewnętrzne u innych osób. Pięć dziewcząt i trzech chłopców zauważa takowe przeżycia. Pięciu chłopców i troje dziewcząt ma problem z dostrzeżeniem przeżyć wewnętrznych u innych.

Diagram 16: Poziom rozwoju emocjonalnego dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc”
(30.09.09).

Źródło: Opracowanie własne.

Po upływie czterech miesięcy, od pierwszej obserwacji, rozwój emocjonalny uległ zmianom. O swoich emocjach mówi siedem dziewcząt i pięciu chłopców. Potrafią również nazwać emocje u innych osób. Czworo dzieci nie potrafi jeszcze rozpoznać emocji swoich i innych osób. Nad swoimi emocjami właściwie panuje już siedem dziewcząt i sześć chłopców. Troje spośród szesnastu nie panuje jeszcze nad swoimi emocjami. Przeżycia wewnętrzne innych osób dostrzega siedem dziewcząt i pięciu chłopców. Kłopoty w dostrzeganiu emocji innych osób ma jeszcze czworo dzieci, w tym trzech chłopców. Dziewczęta lepiej radzą sobie w rozpoznawaniu i nazywaniu emocji zarówno swoich jak i innych osób. Większość dziewcząt również lepiej panuje nad swoimi emocjami. Dziewczęta są też bardziej empatyczne niż chłopcy.

Diagram 17: Poziom rozwoju emocjonalnego dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc”
(29.01.10).

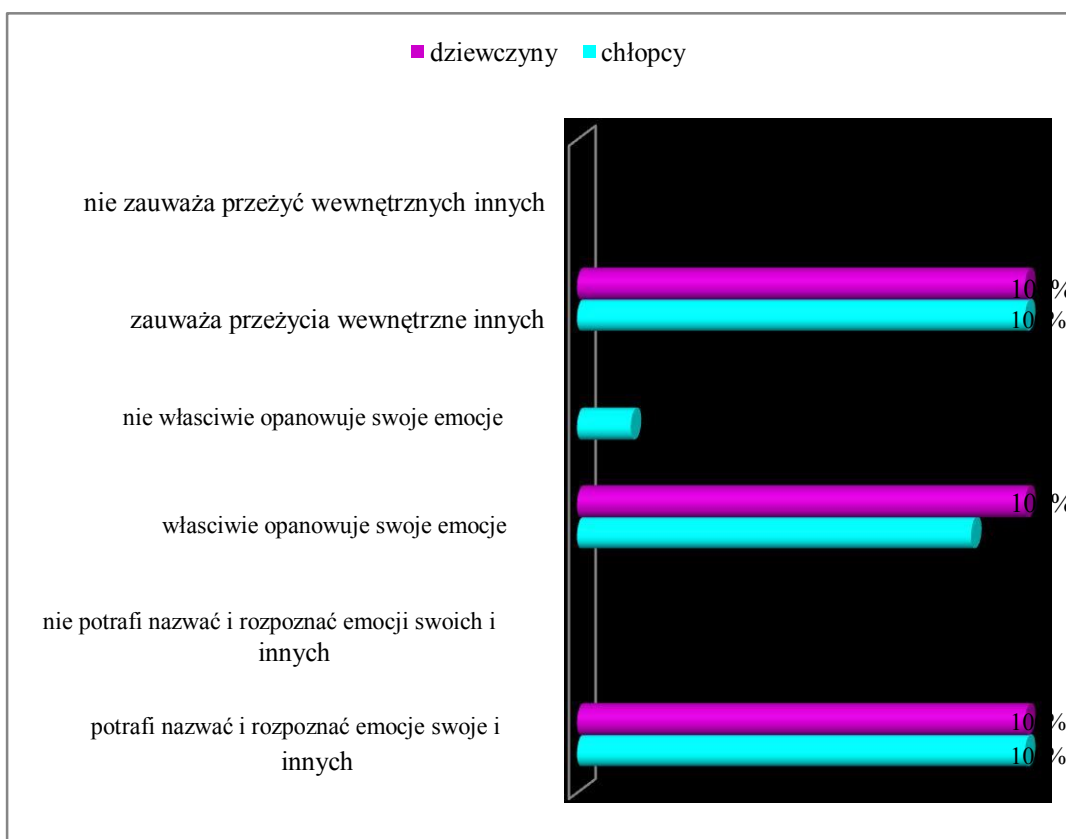

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki obserwacji trzeciego czasokresu są zaskakujące. U chłopców zaobserwowano „rozkwit” emocji. Tylko jeden chłopiec ma problemy z opanowaniem własnych emocji. Przejawia się to w: krzyku, pisku i samoagresjii (gryzienie się po rękach, bicie po głowie).

Grupa potrafi nazwać i rozpoznać emocje swoje i innych osób, dzieci właściwie opanowują swoje emocje i dostrzegają przeżycia wewnętrzne u innych osób.

Diagram 18: Poziom rozwoju emocjonalnego dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc”
(31.05.10).

Źródło: Opracowanie własne.

Jednym z najistotniejszych elementów rozwoju społeczno - emocjonalnego dziecka jest jego znajomość zasad dobrego współzycia w grupie rówieśniczej. Do podstawowych zasad dobrego współzycia w grupie zaliczyłam: wykonywanie prośb i poleceń wychowawcy oraz stosowne zachowanie w miejscu publicznym (np. park, plac zabaw).

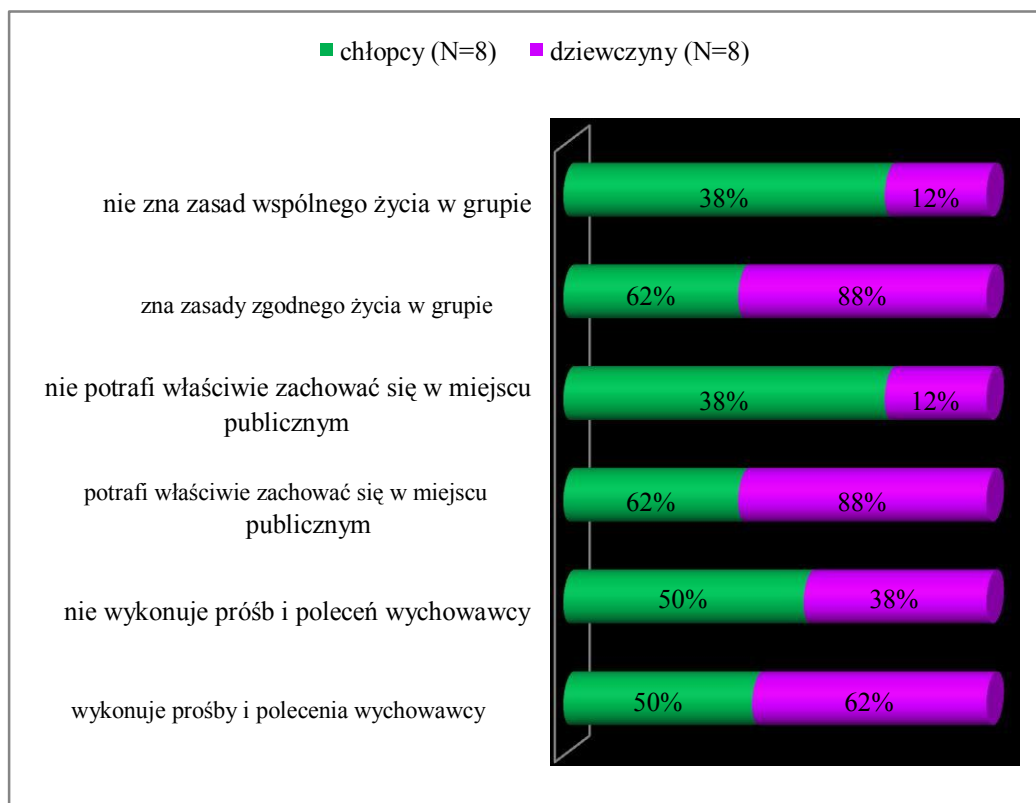
Wśród szesnastoosobowej grupy badanych dzieci tylko czworo dzieci nie zna zasad dobrego współzycia w grupie. Pozostała część grupy zna i rozumie owe zasady.

Spośród szesnastu dzieci właściwe zachowanie w miejscu publicznym zaobserwowano u pięciu chłopców i siedmiu dziewcząt. Czworo dzieci nie potrafi właściwie zachować się w miejscu publicznym. Często przejawiają zachowania niekomfortowe i nieodpowiednie np. histeryczny płacz, pisk, upór, biją czy uciekają opiekunowi.

Podczas zajęć „Akademii Hop Bęc” nie wszystkie dzieci wykonują prośby i polecenia wychowawcy. Bardziej posłuszne są dziewczęta. Czterech chłopców i pięć

dziewcząt wykonuje prośby i polecenia wychowawcy. Siedem dzieci ma trudności w wykonywaniu próśb i poleceń wychowawcy.

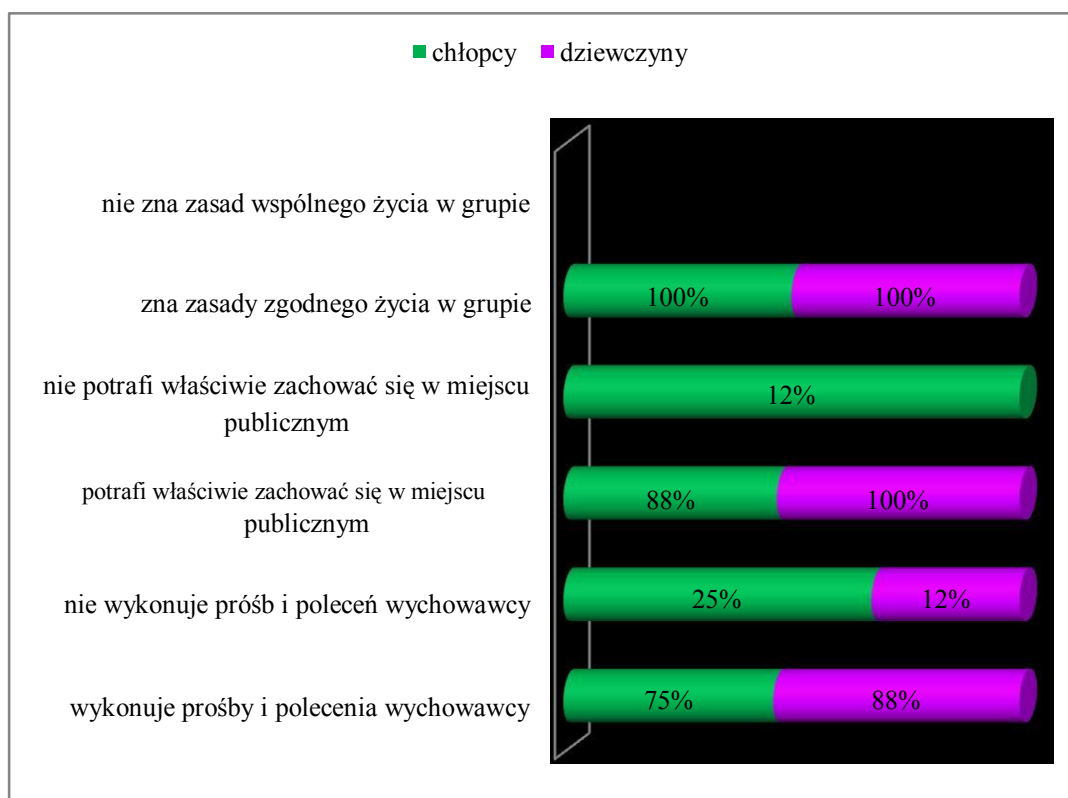
Diagram 19: Znajomość zasad współżycia w grupie dziecka uczęszczającego na „Akademię Hop Bęc” (30.09.2009).

Źródło: Opracowanie własne.

Po czterech miesiącach uczęszczania na zajęcia „Akademii Hop Bęc” widoczne są duże zmiany w zachowaniu dzieci (patrz diagram nr 16). Wszystkie dzieci znają zasady zgodnego życia w grupie. Niestety pomimo znajomości zasad, niektóre dzieci nie przestrzegają ich. Prawie cała grupa potrafi właściwie zachować się w miejscu publicznym. Dzieci stały się bardziej zdyscyplinowane. Czworo dzieci nie wykonuje poleceń i próśb wychowawcy.

Diagram 20: Znajomość zasad współżycia w grupie dziecka uczęszczającego na „Akademię Hop Bęc”
(29.01.10).

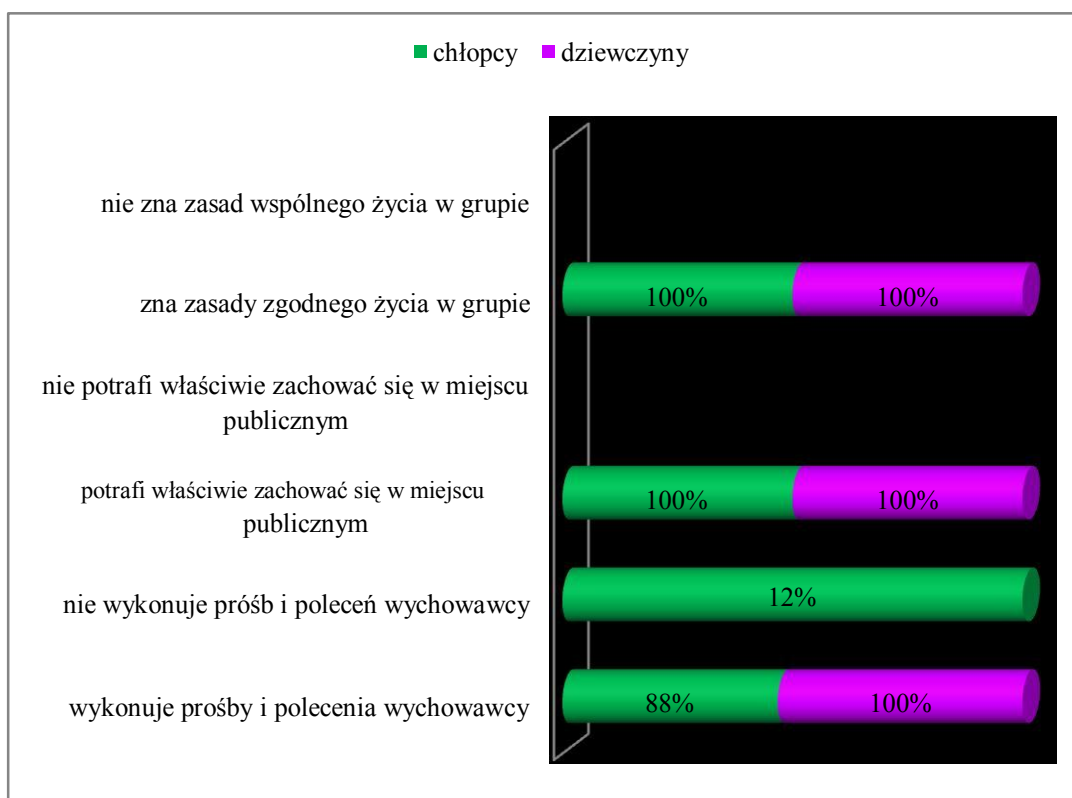

Źródło: Opracowanie własne.

Wyniki badań trzeciego czasookresu obserwacji są bardzo dobre. Pod wpływem grupy, dzieci, które nie wykonywały poleceń i próśb wychowawcy, stały się zdyscyplinowane i posłuszne. Wszystkie znają zasady dobrego i zgodnego współżycia w grupie. Kiedy ktoś łamie zasady, grupa sama wymierza karę w postaci „gorącego krzesła”¹⁰² i domaga się przeprosin. Grupa funkcjonuje bardzo dobrze, dzieci nawzajem się aktywizują i motywują. Co raz mniej jest zdarzeń takich jak bójka czy przepychanki. Dzieci stosują się do reguł dobrej kłótni.

¹⁰² Odbywanie kary na krześle, odsunięcie dziecka od grupy rówieśników i od zabawy na tyle minut ile dziecko ma lat. Każda kara jest odbywana indywidualnie.

Diagram 21: Znajomość zasad współżycia w grupie dziecka uczęszczającego na „Akademię Hop Bęc”
(31.05.10).

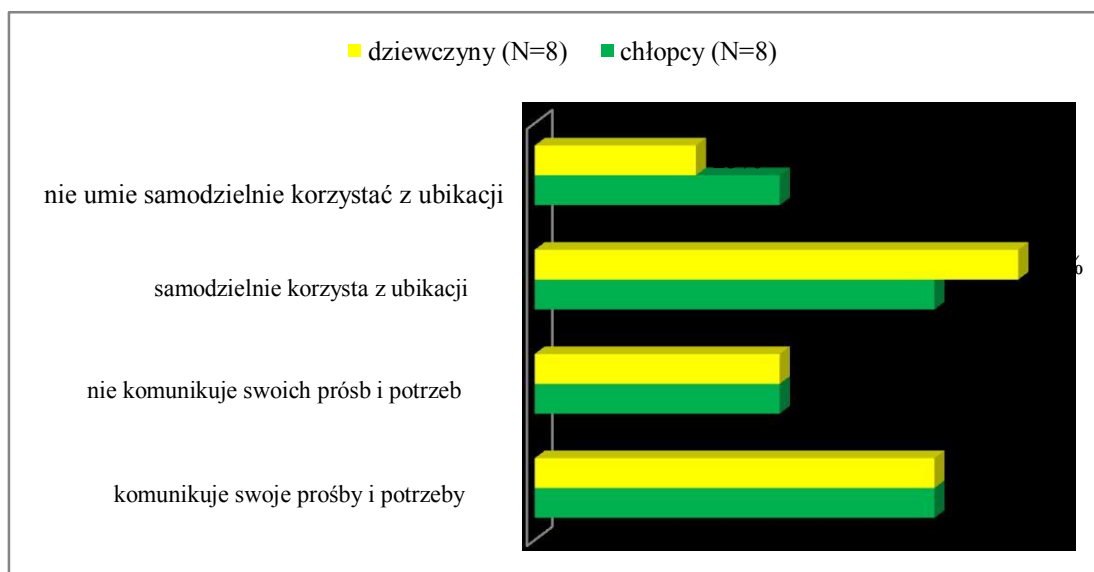

Źródło: Opracowanie własne.

Elementem rozwoju społecznego dziecka jest umiejętność komunikowania próśb i potrzeb oraz samodzielność korzystania z ubikacji. Rozpoczynając swą edukację w „Akademii Hop Bęc” ponad połowa badanych dzieci potrafiła komunikować swoje prośby i potrzeby. Tylko sześć osób (w tym trzy dziewczęta i trzech chłopców) nie potrafiło komunikować swoich potrzeb i próśb.

Samodzielniejsze od chłopców okazały się dziewczęta. Sześć z nich samodzielnie potrafiło korzystać z ubikacji. Pięciu chłopców również nie potrzebowało pomocy podczas korzystania z ubikacji. Pięć osób potrzebowało pomocy dorosłej osoby podczas korzystania z ubikacji.

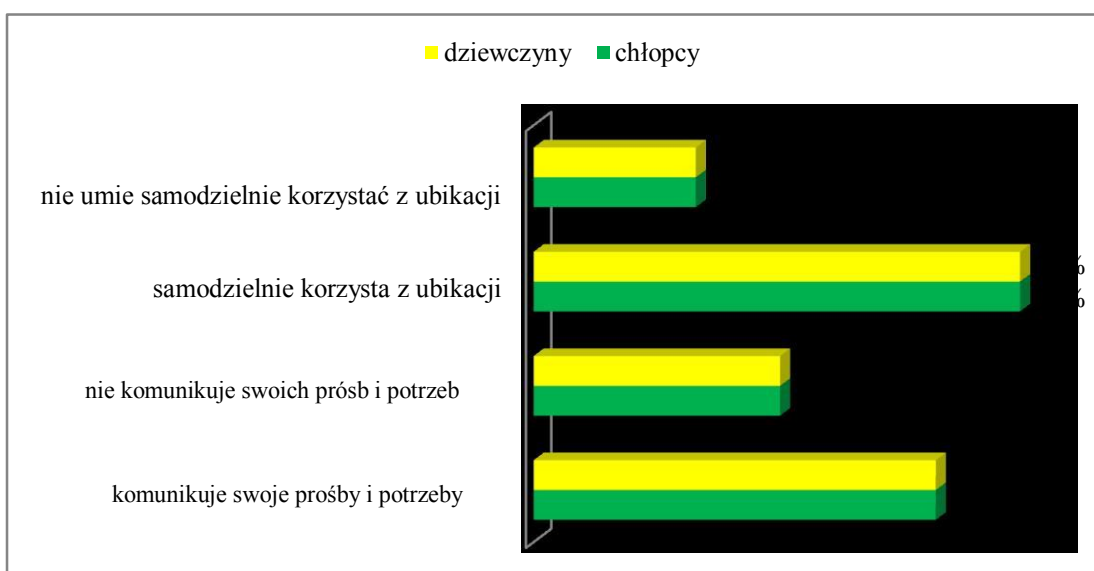
Diagram 22: Umiejętność samoobsługi dzieci podczas zajęć „Akademii Hop Bęc” (30.09.2009).

Źródło: Opracowanie własne.

Przez okres czterech miesięcy dzieci przestały się krępować i wstydzić mówić o swoich potrzebach i próbach. Większość dzieci komunikuje próśby i potrzeby. Czworo dzieci ma z tym problem. Nie jest to spowodowane wstydem czy lękiem. Te same dzieci, które nie komunikują swoich próśb i potrzeb, nie potrafią samodzielnie korzystać z ubikacji.

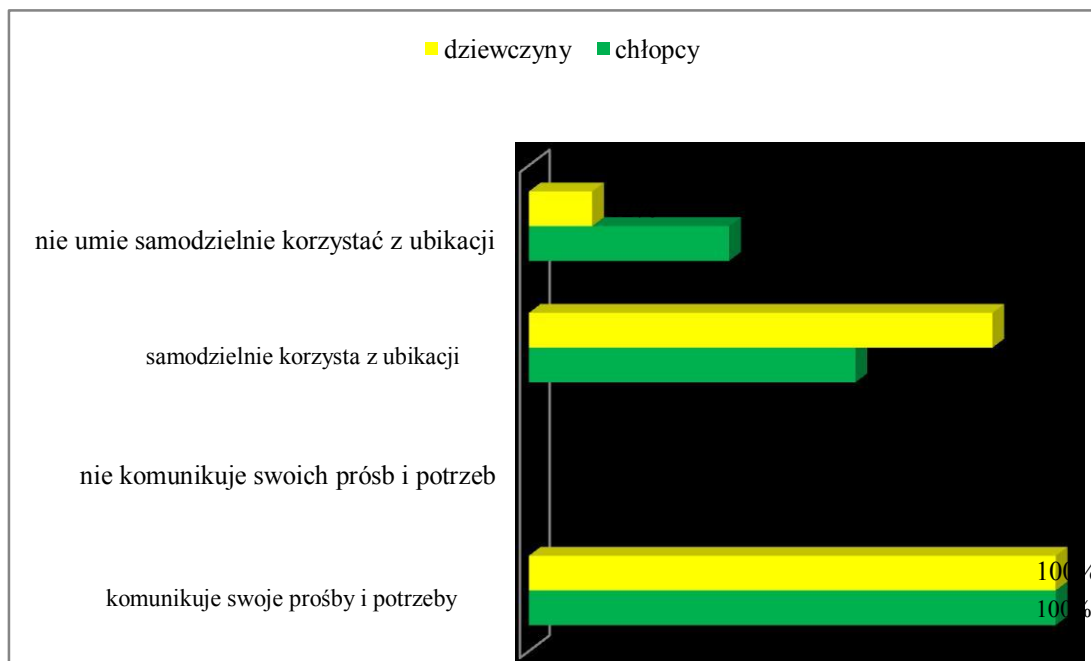
Diagram 23: Umiejętność samoobsługi dzieci podczas zajęć „Akademii Hop Bęc” (29.01.10).

Źródło: Opracowanie własne.

Kończąc obserwację, pomimo, iż nie wszystkie dzieci potrafiły korzystać samodzielnie z ubikacji, wszystkie dzieci komunikowały już swoje prośby i potrzeby.

Diagram 24: Umiejętność samoobsługi dzieci podczas zajęć „Akademii Hop Bęc”(31.05.10).

Źródło: Opracowanie własne.

Do rozwoju społecznego zaliczyłam uczestniczenie dziecka w zabawach grupowych, umiejętność rozwiązywania konfliktu z rówieśnikami, odróżnienie złego od dobrego zachowania oraz dbałość o zabawki.

W zabawach grupowych chętnie uczestniczyło siedem dziewcząt i czterech chłopców. Pięcioosobowa grupa dzieci nie uczestniczyła w zabawach grupowych. Dzieci te obserwowały jak bawią się pozostałe dzieci. Niektóre bawiły się indywidualnie z dala od wspólnie bawiących się dzieci.

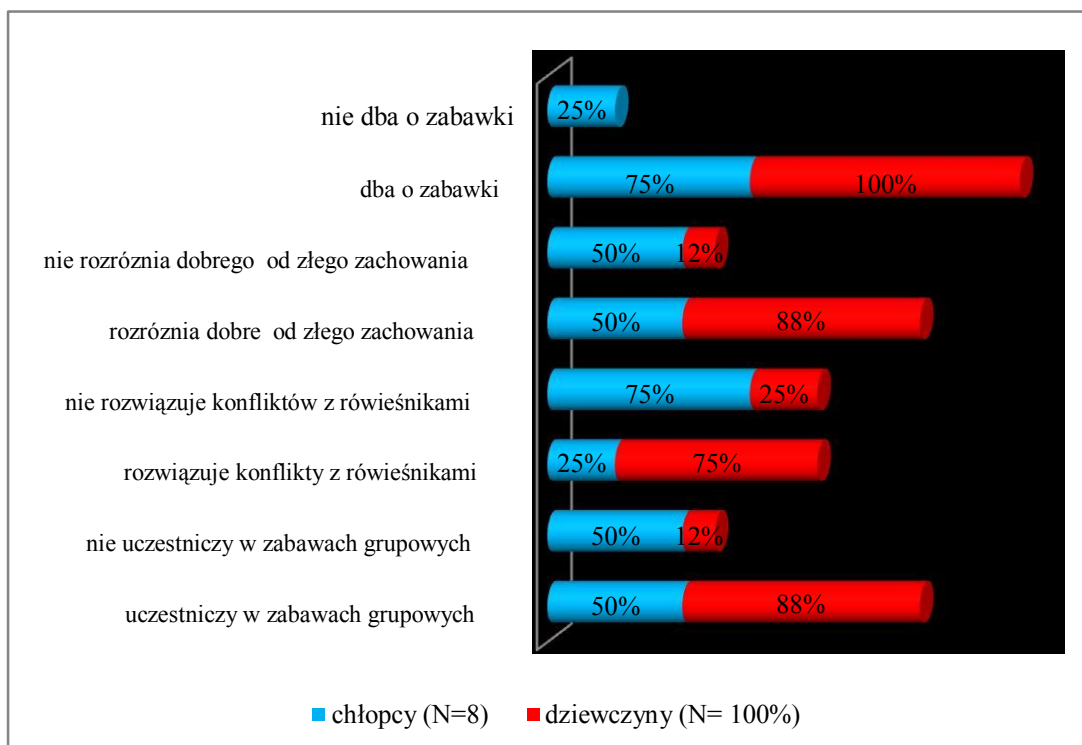
Początkowe zajęcia „Akademii Hop Bęc” ukazały konfliktowość dzieci. Dzieci kłóciły się o zabawki, o pierwszeństwo oraz o miejsce przy stoliku. Konflikty pojawiały się również bez powodu. Dużym problemem w grupie okazało się min. wzajemne plucie, gryzienie, kopanie i popychanie. Agresywniejsi okazali się chłopcy. To oni więcej razy wywoływali konflikty, przepraszaali i odbywali kary na „gorącym krześle”. Tylko dwóch chłopców potrafiło rozwiązać powstały konflikt w grupie. Konflikt zawsze miał się kończyć przeprosinami i podaniem ręki lub przytuleniem zaangażowanych w konflikt osób. Inicjatorami konfliktu zdarzały się również dziewczęta, jednak zdecydowana większość potrafiła rozwiązać konflikt prawidłowo.

Sześciu chłopców i dwie dziewczyny nie radzili sobie w rozwiązywaniu konfliktu. Nie tylko nie przeproszali poszkodowanych, ale nie czuli się zobowiązani do przeprosin. Po wzbudzeniu konfliktu oddalali się od poszkodowanego dziecka. Zaobserwowano, iż inicjatorami konfliktów w większości były dzieci, które nie mają rodzeństwa (jedyńcy).

Konflikty pojawiały się również z powodu nieumiejętności odróżnienia dobrego od złego zachowania. Dziewczęta nie miały większych problemów z odróżnieniem zachowania złego od dobrego. Czterech chłopców również potrafiło rozróżnić dobre od złego zachowania. Pięć spośród szesnastu, objętych badaniami, dzieci nie potrafiło odróżnić złego od dobrego zachowania.

Prawie cała grupa badanych dzieci wykazała się dbałością o zabawki. Wśród badanej grupy dzieci tylko dwóch chłopców nie dbało o zabawki.

Diagram 25: Poziom rozwoju społecznego dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc” (30.09.2009).

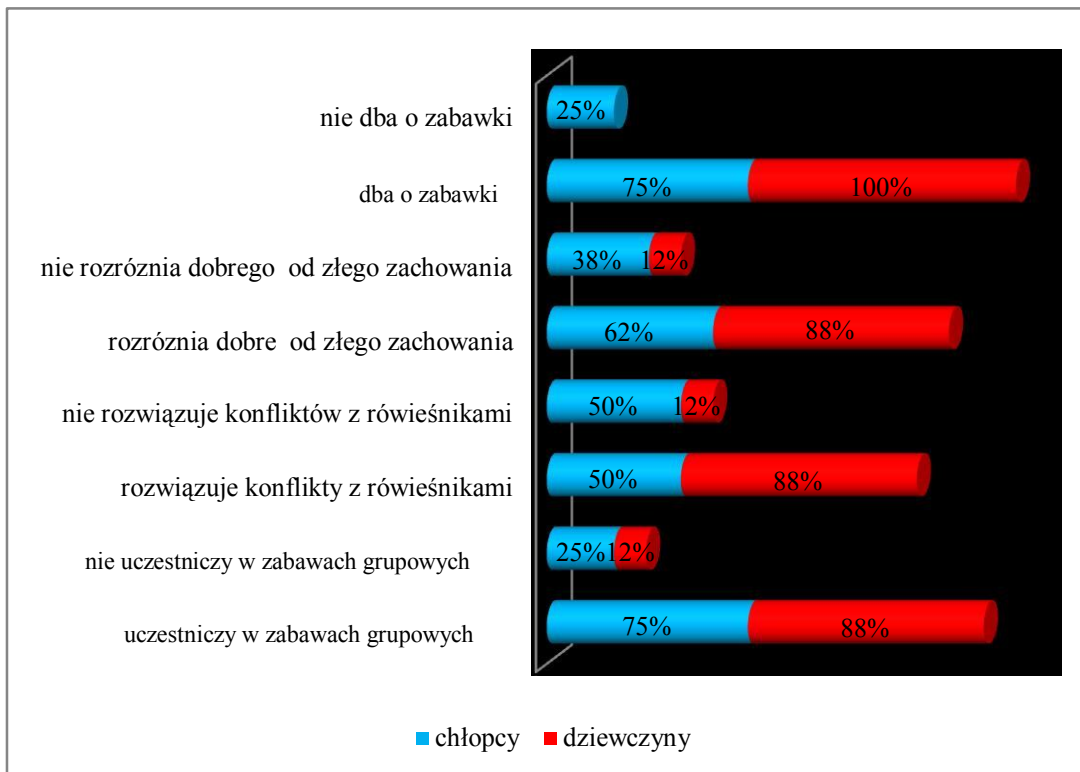

Źródło: Opracowanie własne.

Po czterech miesiącach dzieci chętniej uczestniczyły w zabawach grupowych. Spośród szesnastoosobowej grupy tylko troje dzieci nie uczestniczyło w zabawach grupowych. Większość dziewcząt potrafiła rozwiązywać samodzielnie konflikty. Czterech chłopców i jedna dziewczyna nie radziło sobie w rozwiązywaniu konfliktów.

Większość dzieci potrafiła również rozróżnić zachowania dobre i złe. Czworo dzieci nie potrafiło odróżnić dobrego od złego zachowania. W szesnastoosobowej grupie dwóch chłopców nie dbało o zabawki.

Diagram 26: Poziom rozwoju społecznego dzieci uczęszczających na „Akademie Hop Bęc” (29.01.10).

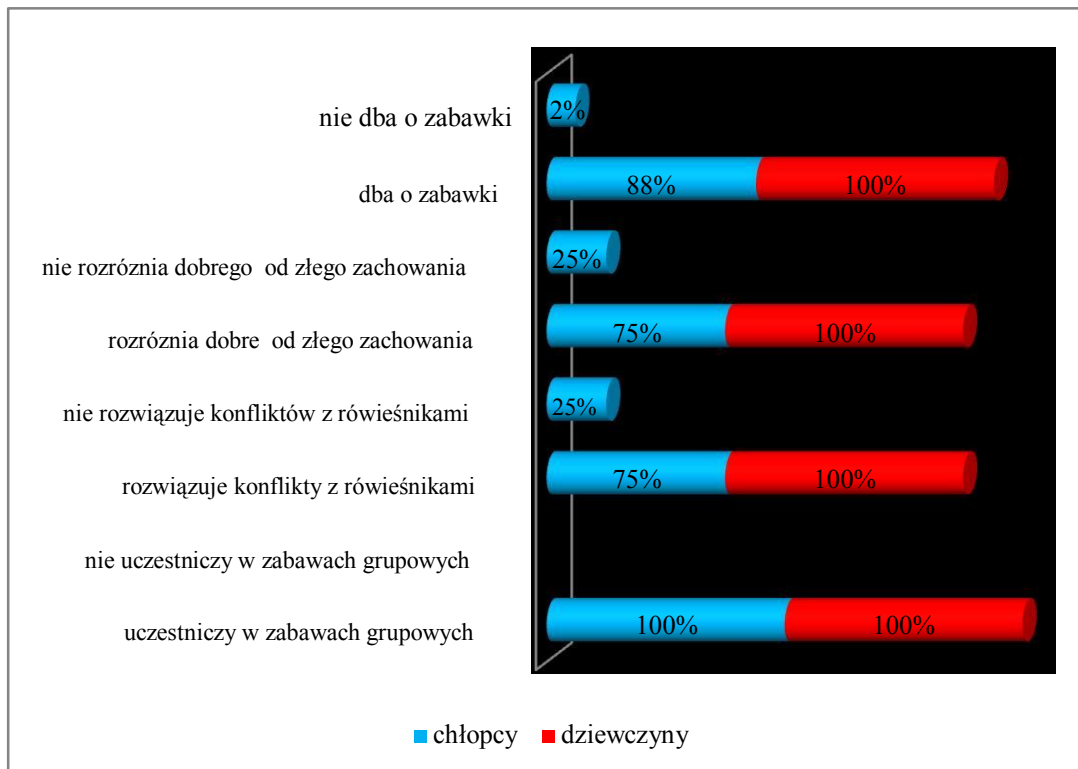

Źródło: Opracowanie własne.

Diagram nr 23 przedstawia końcowe wyniki obserwacji. Wszystkie dzieci chętnie uczestniczyły w zabawach grupowych. Większość z nich dobrze radziła sobie w rozwiązywaniu konfliktów. Większość dzieci potrafi odróżnić dobre zachowanie od złego. W szesnastoosobowej grupie jeden chłopiec nie dbał o zabawki.

Podsumowując, dziewczęta chętniej brały udział w zabawach grupowych, częściej też były organizatorkami owych zabaw.

Diagram 27: Poziom rozwoju społecznego dzieci uczęszczających na „Akademii Hop Bęc”
(31.05.2010).

Źródło: Opracowanie własne.

3.1 Spostrzeżenia wychowawcy dotyczące rozwoju społeczno - emocjonalnego dzieci uczestniczących w zajęciach „Akademii Hop Bęc

Wychowawczynie dostrzegają ogromne zmiany w zachowaniu dzieci od momentu uczęszczania na „Akademię”. Na pierwszych zajęciach dzieci zaaklimatyzowały się w nowym miejscu. Niektóre były bardzo nieśmiałe, zawsze u boku rodziców, inne zaś od razu pokochały to miejsce i czuły się tu bardzo swobodnie. Porównując i analizując początkowe, wrześniowe, zajęcia oraz obecne można stwierdzić, że dzieci doskonale wpasowały się w rytm dnia. Początki zawsze bywają trudne. Najtrudniej było wyegzekwować stały rytm śniadania i zebranie się wszystkich dzieci na dywanie. Dzieci nie mogły skupić się na zajęciach dydaktycznych przez 5 minut, czytanie bajki trwało 2-3 minuty, ale zajęcia plastyczne i ruchowe cieszyły się popularnością wśród dzieci. Grupa była ogólnie niezgrana i niezaradna. Zebranie dzieci w kółku trwało 5 minut, obecnie trwa to ok. 10 sekund. Dzieci doskonale już znają kolejność zajęć w „Akademii”. Zajęcia dydaktyczne trwają od 15 do 25 minut, dzieci nie wstydzą się, nie krepują i opowiadają, pytają, rozmawiają a nawet dyskutują. Zajęcia plastyczne pochłaniają ok. 30 minut. Czytanie bajek (obecnie ok. 10 minut) i relaksacja (obecnie

ok. 15 minut) również cieszą się popularnością. Wprowadzono zwyczaj, że każde dziecko może przynieść swoją ulubioną bajkę a ta zostanie przeczytana na forum grupy. Kompetencje językowe wręcz rozkwitły. Chęć komunikowania pokonała nieśmiałość i zawstydzenie. Dzieci nieśmiałe, wycofane były zachęcane i zapraszane do zabawy przez rówieśników, co prowadziło do nawiązywania kontaktów oraz przyjaźni. Zaobserwowano również rozwój fizyczny dzieci oraz sprawność motoryczną. Zmianie uległy również zachowania negatywne takie jak: popychanie, bicie, gryzienie, plucie. Stopniowo tłumaczono dzieciom zasady społecznego funkcjonowania w grupie, zasady zostały spisane obrazkowo na karcie i wywieszono w sali zabaw. Jeżeli dziecko złamie zasady, grupa sama wymierza karę, kierując go na „gorące krzeselko” i domaga się przeprosin. Widoczne jest również dzielnie się przeżyciami i uczuciami. Bardzo często słychać na forum grupy, że ktoś jest smutny, że ma zły humor, wtedy cała grupa słucha i pociesza taką osobę. Nawiązały się przyjaźnie. Dzieci używają zwrotów grzecznościowych oraz trzech magicznych słów, co na początku było trudne do wyegzekwowania. Można też powiedzieć że dzieci potrafią się już same obsłużyć zarówno przy myciu rąk, w toalecie jak i przy śniadaniu.

Proces adaptacji dziecka do nowego miejsca, do nowych osób przeciętnie trwał ok. 4 - 5 tygodni. Oczywiście każde dziecko jest indywidualnym przypadkiem, jedno zaadaptowało się już w drugim tygodniu uczęszczania na akademię, innemu zaś zajęło to 4 miesiące. Początkowo dzieci nie zostawały same na „Akademii”. Obecnie dzieci chcą zostawać same. Były też takie dzieci, które prosiły rodziców, aby opuścili już salę bo oni chcą się bawić. Niektórym dzieciom trudno było zaakceptować rówieśników. Obecnie dzieci chętnie przychodzą do Sali Zabaw i uczestniczą w „Akademii Hop Bęc”. Rodzice opowiadają o zabawach ich dzieci po powrocie do domu, które bawią się w „Hop Bęc”.

Najchętniej dzieci uczestniczyły i uczestniczą w zajęciach ruchowych, gimnastycznych i rytmicznych. Uwielbiają zabawy tematyczne, śpiew i taniec. Najmniej lubianą przez dzieci jest gimnastyka buzi i ćwiczenia usprawniające aparat mowy. Zabawy integracyjne również są bardzo lubiane, dzieci wręcz domagają się zabaw wspólnych.

Konflikty między rówieśnikami są rzeczą naturalną. Równie szybko się pojawiają jak i znikają. Początkowo konflikty zdarzały się bardzo często. Bójki, przepychanki, gryzienie czy plucie były bardzo częstym zjawiskiem. Obecnie wyeliminowano plucie i gryzienie, niestety chłopcy bardzo często rywalizując ze sobą

nadal uczestniczą w bójkach lub przepychankach. Pociuszające jest to, że potrafią się już przeprosić i podać sobie rękę na zgodę. Dziewczyny rzadko uczestniczą w bójkach, częściej zauważa się kłótnie o zabawki czy krzesło. Wypracowano model rozwiązywania konfliktów. Pierwszą zasadą jest danie szansy uczestnikom konfliktu wypowiedzenia się dlaczego postępuje tak a nie inaczej. Następnie osoba dorosła tłumaczy, jakie zachowanie było by pożądane. Kolejnym etapem są przeprosiny słowne oraz poprzez przytulenie lub podanie ręki. Rozwiązywanie konfliktu następuje zazwyczaj przy całej grupie, co pozwala na lepsze zrozumienie i przyswojenie przeprosin wszystkim dzieciom. Zdarzają się sytuacje, kiedy dziecko nie chce kogoś przeprosić. Wtedy daje się mu czas, aby przemyślał swoje zachowanie. Najczęściej po chwili przychodzi i przeprosza.

Uczestnictwo w „Akademii Hop Bęc” sprzyja przyswajaniu oraz zdobywaniu wiedzy dotyczącej życia społecznego. Dziecko nabywa pewne wzory zachowań, które obowiązują w grupie społecznej. Uczy się podstawowych interakcji społecznych, poznaje normy postępowania oraz wartości. Ważnym elementem jest również zdobywanie umiejętności samoobsługowych oraz posługiwania się różnymi przedmiotami. Uczestnictwo w zajęciach, przebywanie w grupie rówieśniczej prowadzi do identyfikacji z ową grupą.

Zakończenie

Zajęcia „Akademii Hop Bęc” pozwalają dziecku na wszechstronny jego rozwój. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczestnictwo dziecka w owych zajęciach ma istotny znaczenie w jego rozwoju społecznym i emocjonalnym. Biorąc udział w zajęciach „Akademii Hop Bęc” dziecko uczy się poprzez zabawę nie tylko postaw prospołecznych ale i nawiązuje nowe kontakty interpersonalne, poznaje emocje swoje i innych a przede wszystkim ma zapewniony kontakt z rówieśnikami. Po czterech miesiącach pracy z badaną grupą były widoczne efekty. Zaobserwowano socjalizację dzieci. W grupie widoczne były więzi interpersonalne, zaczęły obowiązywać pewne normy i zasady, oraz wzorce zachowań. Widoczna była również nauka podstawowych interakcji społecznych. Proces przyjmowania i przyswajania postaw prospołecznych można było obserwować podczas trzeciego czasookresu obserwacji. Tu grupa była już bardzo scalona i jednolita a więzi bardzo silne. Nawiązały się przyjaźnie.

Badania ukazują jak wielkie zmiany zaszły w rozwoju społeczno - emocjonalnym dziecka uczęszczającego na zajęcia „Akademii Hop Bęc” i udzielają odpowiedzi na zadane pytania badawcze: Czy uczestnictwo dziecka w „Akademii Hop Bęc” ma istotne znaczenie w jego prawidłowym rozwoju społeczno – emocjonalnym?, Czy uczestnictwo dziecka w zajęciach „Akademii” sprzyja prawidłowej internalizacji i socjalizacji?, oraz Jakie zmiany w rozwoju społeczno – emocjonalnym dziecka zauważa wychowawczynie grupy?.

Rozpoczynając swe uczestnictwo w zajęciach dzieci były konfliktowe oraz agresywne. Nie potrafi pokonać reakcji lękowych oraz zapanować nad swoimi emocjami. Ich kompetencje językowe były na poziomie średnim. Kończąc całoroczne zajęcia, potrafią samodzielnie rozwiązać konflikty, rzadkością jest przemoc (gryzienie, kopanie, plucie itp.). Dzieci wykonują prośby i polecenia wychowawcy, potrafią samodzielnie korzystać z ubikacji, komunikują swoje prośby i potrzeby. Zanikł też wstyd. Dzieci chętnie śpiewają, recytują i wypowiadają się na forum grupy. Potrafią same zainicjować zabawy tematyczne i grupowe oraz zaprosić do wspólnej zabawy rówieśników. Kompetencje językowe wzrosły, dzieci potrafią komunikować się werbalnie.

Wychowawczynie również dostrzegają ogromne zmiany w zachowaniu dzieci oraz w okazywaniu i opanowaniu emocji. Dzieci posiadają dobre przygotowanie aby zacząć

uczęszczać do przedszkola. Posiadają podstawową wiedzę na temat zasad i norm panujących w takim miejscu, znają rytm dnia oraz potrafią rozwiązywać konflikty i komunikować swoje potrzeby. Potrafią nawiązać kontakt i relacje z rówieśnikami.

Reasumując „Akademia Hop Bęc” to miejsce, które sprzyja prawidłowemu rozwojowi społeczno - emocjonalnemu dziecka, uczy samodzielności oraz zapewnia stały kontakt z rówieśnikami.